

De melkproductie in Nederland zal na 2015 stapje voor stapje toenemen. Daarvoor is meer voer nodig van goede kwaliteit. Het aantal hectares dat beschikbaar is voor ruwvoerproductie, neemt waarschijnlijk niet toe. Het wordt een uitdaging om meer voer van eigen land te halen. In samenwerking met Innoseeds belicht Veeteelt in een serie de mogelijkheden om dit te realiseren.

Deel 1: **Meer voer telen**

Deel 2: **Strategisch voer telen**

Deel 3: **Consequent doorzaaien**

Regelmatig doorzaaien houdt opbrengst en kwaliteit van grasmat op peil

Beurt voor blijvend grasland

Het scheuren van grasland staat ter discussie. Om uitspoeling van mineralen te voorkomen is op zandgronden de periode om gras te mogen vernietigen beperkt tot het voorjaar. De Europese Unie houdt in het kader van het klimaatbeleid het areaal blijvend grasland bovendien scherp in de gaten.

Tot voor kort leek een instandhoudingsverplichting van permanent grasland onderdeel uit te gaan maken van de vergroeningseisen in het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid. Volgens Klaas Johan Osinga, beleidsmedewerker van LTO en nauw betrokken bij de besluitvorming in Brussel, is deze maatregel hoogstwaarschijnlijk van tafel. 'Individuele lidstaten krijgen de ruimte om het areaal blijvend grasland op nationaal niveau te monitoren', vertelt hij. 'Zolang het aantal hectares in 2015 meer dan 95 procent van het areaal in het jaar 2012 blijft, zijn geen extra maatregelen nodig.' Osinga houdt nog wel een slag om de arm omdat de beleidsvoornemens nog moeten worden vertaald in uitvoeringsregelingen. Permanent grasland wordt overigens gedefinieerd als grond die in de gecombineerde opgave vijf jaar achter elkaar is opgegeven als blijvend grasland.

'De jongste voorstellen betekenen voor de melkveehouderij een aanzienlijke versoepeling van de vergroeningseisen', zegt Osinga. 'Maar het betekent ook dat we wel zuinig moeten zijn op blijvend grasland. Anders kan Brussel Nederland als-nog verplichten maatregelen te nemen.'

Voor ruim 70 euro facelift

Los van wettelijke beperkingen is het volgens Wim van de Geest van bureau K&G Advies sowieso nog maar de vraag of scheuren en opnieuw inzaaien altijd de beste manier is om grasland te verbeteren. 'Verliezen van organische stof en mineralen gaan natuurlijk ook ten koste van de vruchtbaarheid van de bodem. Grondbewerking en herinzaai zijn bovendien duur en omdat je op zandgrond

Een jaarlijkse doorzaaibeurt voor blijvend grasland zal, zo voorspellen adviseurs, standaard deel gaan uitmaken van het graslandmanagement. Wetgeving beperkt de mogelijkheden van herinzaai, nieuwe machines maken het mogelijk om met een hoge capaciteit regelmatig nieuw graszaad in een oude zode te brengen.

alleen nog in het voorjaar grasland mag vernietigen, mis je de eerste snede en is de onkruiddruk vaak hoog. Daarnaast heb je bij herinzaai slechts af en toe profijt van de genetische vooruitgang in de graszaadveredeling die voor opbrengst bijvoorbeeld toch een half procent per jaar bedraagt. Regelmatig doorzaaien zou wel eens een goed alternatief kunnen zijn om grasland te verbeteren. Daarmee geef je de zode steeds een nieuwe impuls.'

De redenering van de adviseur wordt ondersteund door vijfjarig onderzoek in Duitsland waarin structureel doorzaaien ten opzichte van nietsdoen de drogestofopbrengst per hectare verhoogde met ruim 15 procent en de voederwaarde met bijna 5 procent. De resultaten van het onderzoek zijn weergegeven in tabel 1.

Doorzaaien zou volgens Van de Geest goed gecombineerd kunnen worden met verzorging van het grasland door middel van wiedeggen, slepen of rollen. Zo vraagt het geen extra bewerking. Verschillende fabrikanten hebben hiervoor inmiddels machines ontwikkeld met royale werkbreedtes. Waren loonwerkers in het verleden blij als ze twee hectare per uur konden doorzaaien, met de nieuwe machines is een capaciteit van vijf hectare per uur goed haalbaar. 'Dat scheelt natuurlijk aanzienlijk in de kosten en daarmee wordt doorzaaien bedrijfseconomisch een interessante maatregel', verwacht Van de Geest. 'Als je circa tien kilo graszaad zaait, geef je voor ruim 70 euro per hectare oud grasland een facelift. Dat is een heel ander

	ds-opbrengst per ha (relatief)	kwaliteit grasbestand (vem/kg ds relatief)
geen doorzaai	84,5	95,3
doorzaai	100	100

Tabel 1 – Langdurig doorzaaionderzoek in Duitsland (LWK Niedersachsen 2004-2008)

kostenplaatje dan volledig nieuw inzaaien, terwijl de resultaten op de langere termijn gelijk zijn.'

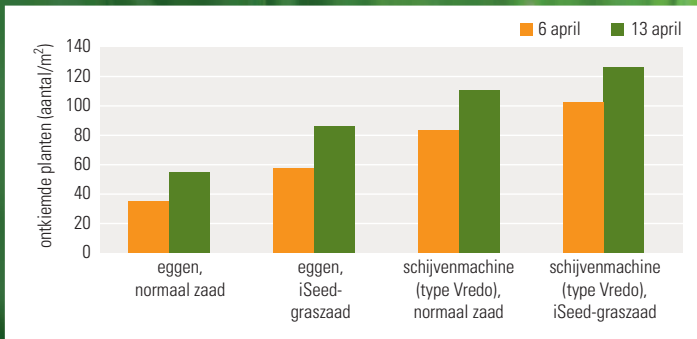
Markt voor loonwerkers

K&G advies is de afgelopen jaren intensief betrokken geweest bij projecten rondom doorzaaien. Zo begeleidt Van de Geest sinds het najaar van 2012 het praktijknetwerk 'Van graslandvernieuwing naar graslandverjonging'. Zestig veehouders verspreid door het land doen op hun eigen bedrijven ervaring op met verschillende methoden van doorzaaien. Daarnaast zijn op de kenniscentra De Marke in Hengelo en Dairy Campus in Leeuwarden proefvelden aangelegd waarop opbrengstmetingen worden uitgevoerd.

'De denkwijze achter regelmatig doorzaaien is voor veel veehouders nieuw, maar begint wel te leven', merkt Van de Geest. 'Ik verwacht dat op steeds meer bedrijven een jaarlijkse onderhoudsbeurt een standaard onderdeel wordt van het graslandmanagement. Speciaal gecoat graszaad om door te zaaien was dit voorjaar bijvoorbeeld helemaal uitverkocht. En we zien steeds meer loonwerkers investeren in machines om met een hoge capaciteit te kunnen werken.'

FRANS VERSTEEGEN,
ACCOUNTMANAGER VOEDERGEWASSEN

Figuur 1 – Resultaten doorzaaien proef 2012 (eggen zonder aanrollen)

Beter doorzaaien met iSeed

Doorzaaien werd tot voor kort gezien als noodmaatregel. Na een strenge winter of droge zomer kwam de doorzaaimachine uit de schuur om een open zode te herstellen. Wij zien de laatste jaren een ontwikkeling waarbij de techniek van doorzaaien preventief wordt ingezet. Door het aanleggen van een kleine voorraad graszaad in de bodem worden open plekken die in het grasland ontstaan, opgevuld met goede grassen in plaats van onkruiden of slechte grassen.

De manier van denken is overgewaaid uit Duitsland waar doorzaaien al veel meer wordt toegepast. Sommige Duitse boeren brengen zelfs meerdere keren per jaar ongeveer 5 kilo nieuw graszaad in de bodem. Wij denken dat onder Nederlandse omstandigheden één keer per jaar voldoende is. Het resultaat van doorzaaien wordt sterk bepaald door de omstandigheden.

De slagingskans is het hoogst in de nazomer bij voldoende vocht en een warme bodem. De groei van de oude zode is dan vaak niet meer zo sterk en dat vergroot de concurrentiekracht van het nieuwe gras. Andere mogelijke momenten om door te zaaien zijn: vroeg in het voorjaar of na een zware eerste snede. Wij adviseren een mengsel van diploïde en tetraploïd Engels raai-gras (TetraMax Gold iSeed). De tetra's kiemen sneller en hebben een betere beginontwikkeling. De diploïden vormen een dichtere zode. In een jonge zode volstaat 25 tot 30 kilo gewoon graszaad en 35 tot 45 kilo iSeed-graszaad voor een goed resultaat. Voor een oudere zode gaan wij uit van respectievelijk 25 tot 30 en 40 tot 50 kilo per hectare.

Het gebruik van het door ons ontwikkelde iSeed, graszaad dat is gecoat met stikstof- en fosfaatmeststoffen, vergroot de slagingskans van doorzaaien, zo blijkt uit onderzoek dat we in 2010 hebben uitgevoerd. De resultaten hiervan staan weergegeven in figuur 1. iSeed is zwaarder en heeft een beter contact met de grond, waardoor meer zaad ontkiemt. Doordat het jonge kiemplantje direct over voedingsstoffen beschikt, ontwikkelt het zich sneller en kan het beter concurreren met de oude grasmatten.

Regelmatig doorzaaien voorkomt onkruid op open plekken

Tien kilo zaad per hectare geeft oud grasland een facelift